

בני ישראל שהעם המצרי יכיר בעוול שעשה פרעה לישראל וישחררו מן השעבוד. אך למפח נפשם: „וימת מלך מצרים” — כלומר, גם במותו הוכר פרעה כמלך מצרים ונערכה לו הלוויה ממלכתית. בכך הפגין העם המצרי את הסכמתו לדיכוי של בני ישראל! מעתה אפסה להם כל תקוה, ולכן: „ויאנחו בני ישראל מן העבדה ויזעקו”.

— מפני כך מציין בעל ההגדה שהיינו עבדים לפרעה במצרים, „מלך קשה ואומה קשה”, אשר שניהם שווים היו בדעתם — לשעבד את ישראל — —

האפשרות השניה — ההתקוממות. הדבר ידוע שמצב ממושך של עבדות, מוליד בנפש המשוועבדים תכונות של עבדים (*). גם אם ישבור העבד את כבלי עבדותו, עבד יישאר לנצח, במהותו ובתכונותיו, הוא ובניו ובני בניו. אף בני ישראל — לו היו יוצאים לחרות בעקבות התקוממות רגילה, לא היו מסוגלים להיות בני חורין אשר יקבלו תורה מסיני. הם היו נשארם במהותם עבדי פרעה — לנצח, גם לאחר שבטלה כבר הממלכה הפרעונית.

לכן היה צריך הקב"ה להוציא את עם ישראל ממצרים בדרך לא טבעית, באותות ובמופתים. ה' יתברך נפת אז בישראל רוח חדשה, נשאם על כנפי נשרים, והביאם אליו — אל גילוי שכינתו וקבלת התורה — —

ואפילו כולנו חכמים, כולנו נבונים וכו'. רבינו יעקב קראנץ, המגיד מדובנא, מבאר במשל מדוע באמת „כל המרבה לספר ביציאת מצרים — הרי זה משובח”.

משל לתבונה של סוחרים שנסעה בספינה. זה הביא אתו זהב, זה הביא יהלומים, זה כלים יקרי-ערך, וזה בדים גדירים. והנה קמה רוח סערה, והאניה חישבה להישבר. באותו הזמן לא חשב איש על הסחורה שאתו, וכל אחד מהם רק התפלל שהספינה עם הנוסעים שבה — תינצל. שמע הקב"ה את תפלתם, הקים סערה לדממה, הגשם פסק, העבים התפזרו, החמה שוב זרחה והים שקט כמקודם. בהגיעם לחוף-מבטחים סיפרו הסוחרים את הנסים והנפלאות שארעו אותם והודו לה' על חסדו, על הצלת חייהם ועל הצלת ממונם. והנה מתוך דברי ההודיה של הסוחרים ניכר היה מי מהם הביא אתו מטען יקר יותר. ככל שהיה רב יותר ערכה של הסחורה, כן הרבו בעליה לשבח את הקב"ה על הצלתם.

(*) עיין: גיטין, דף י"ג ע"א; אבות, ט"ב מ"ז.